

VIS-À-VIS 2

ARQUITECTURES CONSTRUÏDES

LA CONTUNDÈNCIA DE L'ARQUITECTURA

Enfront de les propostes arquitectòniques que tenen la integració al lloc com a referència projectual, n'hi ha d'altres que mostren netament l'essència de l'arquitectura enfora dels condicionaments ambientals immediats. Son obres que assumeixen un risc: si la intel·ligència i la mestria acompanya el projecte el resultat és poderós, ajuda a fer avançar l'arquitectura contemporània. Si, per contra, no hi ha un control del projecte i de l'execució de l'obra, el resultat pot ser nefast, la suficiència i la prepotència marquen per sempre el territori. Aquesta

darrera opció no és, en absolut, el cas de les tres obres que es presenten. Ben al contrari: tant el parc de Bombers com el Taller Ocupacional a Bintaufa de l'arquitecte Nicolás Faedo a Maó, com la casa de Sandra Díaz i Miquel Àngel Apestegui a Ciutadella, són arquitectures construïdes amb una gran sensibilitat, sense renunciar a una de les característiques claus de l'art de la construcció: geometries contundents, racionalitat distributiva i un gran domini dels espais intermedis que assegurin bones sensacions en els interiors. **JOAN J. GOMILA** Arquitecte

**SANDRA DÍAZ
MIQUEL ÀNGEL APESTEGUIA**
HABITATGE CNS1/CNS2

"Quan el pavelló de Barcelona estava acabat de construir, manifestava una idea." (1), així començava la introducció a Upper lawn, i aquesta manera d'entendre l'arquitectura a partir d'una idea és la que hem intentat expressar en les nostres obres en els darrers 10 anys, amb més èxit en unes que en altres, però de totes, el projecte en el que hem pogut manifestar més plenament aquest principi, han estat els habitatges CNS1 i CNS2.

Per arribar en aquest resultat s'ha de ser perseverant, tant en la previsió de tots els sistemes des dels primers esquemes com en la planificació mil·limètrica en el propi replanteig.

L'any 2001 vam començar a experimentar sobre una parcel·la estàndard, com si d'un taller de prototips es tractés, en ella hem anat investigant noves maneres d'habitar, sistemes constructius, innovació en els materials, noves tecnologies, paisatge, energies alternatives, etc. Tota aquesta investigació ens serveix com a assaig previ abans d'aplicar-ho al client, sigui públic o particular.

En la posició en el terreny ja vam treballar una nova manera d'implantació, des-

fragmentant la pell de l'edifici i traslladant-la als límits de parcel·la actuant com a tancament. Això permet protegir l'edifici del carrer generant un jardí semipúblic.

La primera casa s'adossa al mur per darrera, 40 m² on viu una família; la disposició dels serveis i emmagatzematges permet que l'espai aparenti més superfície. L'espai exterior juga un paper important, doncs el paisatge ja integra la presència del que serà la segona casa.

La segona casa, el pavelló 20x5, en la part posterior de la parcel·la, disposició estratègica de les peces interiors i aprofitament del semisoterrani, l'edifici permet variacions en el temps, algú pregunta en un moment de la construcció, són oficines?... podria ser.

La secció esdevé la clau del projecte, el pavelló s'eleva sobre el terreny, vol ser un palafit, en un extrem, la sala d'estar, davalla un metre i es posa a nivell del terreny, funcionant d'entrepant amb el soterrani, l'elevació de la planta baixa ajuda a la il·luminació natural del soterrani on s'hi dorm i s'hi estudia. En planta baixa una caixa lleugera dins el caixó articula l'espai i a la vegada esdevé contenidor donant servei.

En aquest edifici la tècnica hi juga

un paper molt important, s'investiga i s'aplica el sistema de solera ventilada, aconseguint per un mateix cost millors prestacions, l'estructura amb la utilització de la fusta, encofrats perduts que serviran d'acabat. Un estudi minuciós dels tancaments que juntament amb la calefacció per terra radiant ens permet evitar els ponts tèrmics i millorar notablement el comportament energètic de l'edifici. Les superfícies vidriades orientades a llevant i ponent es protegeixen amb persianes de fusta de lames mòbils, mentre que altres espais es limitaran a la il·luminació zenital. El meravellós confort del soterrani en contacte amb l'exterior a través d'un

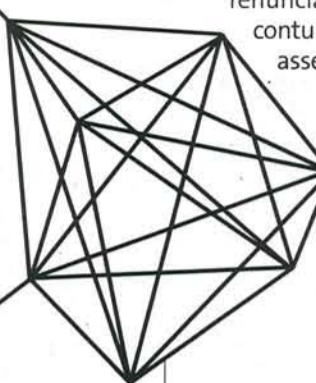

CONSTRUCCIÓ: 2001-2010. **SUPERFÍCIE CONSTRUÏDA:** 260 m²
PROMOTOR: Sandra Díaz i Miquel Àngel Apestegui
ARQUITECTE: Taller de Getse Zaid
ARQUITECTE TÈCNIC: Marc Gornés. **CONSTRUCTOR:** Sa Curriola CB

pati soterrat que travessa la casa i connecta els dos costats del jardí. Sistema de tractament i reutilització d'aigües grises. Construcció d'una cisterna per a l'emmagatzematge i distribució de l'aigua de pluja arreu de la casa. Sistema de ventilació natural; aprofitant la solera ventilada es disposa un conducte ceràmic per captació i refredament d'aire; la circulació d'aquest s'afavoreix mitjançant una xemeneia solar, la qual s'integra en la lluernia. Galeries i conductes d'instal·lacions registrables. En resum, tots aquests sistemes, que es poden utilitzar de manera molt rendible a nivell domèstic, aconsegueixen un habitatge més sa i respectuós amb el medi ambient.

Ara, passat un temps, ens adonem que totes aquestes experimentacions, no deixen de ser perfeccionaments de la tradició, entendre el lloc i adaptar-se a l'entorn natural, sistemes que d'una o altra forma es troben en les construccions tradicionals, i que són el que ens integra en el medi que ens envolta, lluny dels mimetismes folklòrics...

(1) Alison and Peter Smithson. Upper-lawn, folly solar pavilion. Edicions de la Universitat Politècnica de Catalunya, Barcelona, 1986, introducció.

**NICOLÁS FAEDO
MIGUEL GONZÁLEZ**

TALLER OCUPACIONAL CARLOS MIR
PARC DE BOMBERS DE MAÓ

EL TALLER OCUPACIONAL CARLOS MIR Y EL NUEVO PARQUE DE BOMBERS DE MAÓ
CINCO CONSIDERACIONES RETÓRICAS GENERALES:

PRIMERA: Ambos sólidos son aislados y se alejan del asfalto, apuntando al Sur sobre parcelas suburbanas ambientalmente rústicas sin singularidades paisajísticas, lo cual (afortunadamente) impide que deban evaluarse desde el enfoque de los epígonos del actual urbanismo academicista catalán que habitualmente predicen "fer ciutat" y "fer carrer" sin que este dogma haya analizado la insignificancia de toda microdecisión humana ni el presagio de la caducidad de cualquier ciudad tal como desoculta Walter Benjamin en su texto "Poesía y capitalismo" en el que incluye el siguiente pasaje sobre la capital

TERCERA: Ambos sólidos son formalmente severos aunque se reservan ciertos recursos no estrictamente utilitarios que puedan perdurar frente a la variabilidad inherente a toda función. Evitan cierta tendencia tecno-romántica (y obscuramente cara) consistente en inventar dificultades proyectuales a priori para disponer de una argucia conceptual que permita resolverlas (y justificarlas) a posteriori. Por el contrario, subyace la convicción de que ciertos espacios impensados o repensados (pero no impensables) pueden contener la capacidad metafísica de elevar (existencialmente) al individuo. Que esta sensación

se logre no puede predecirse. No suele lograrse. Si se logra, no debe decirse.

CUARTA: Ambos sólidos renuncian a la impostura derivada de cualquier simulacro de integración aceptando la imposibilidad de formar un todo. De ahí que el estupor que acaso despidan provenga de la contrastada tensión entre dos lógicas diversas: la estática abstracción geométrica (y humana) de lo artificial frente al mutante enigma amorfo (y divino) de lo natural. Simultáneamente, subyace la convicción de que sólo la ruina inhabitada puede llegar a sentirse como huella natural resultando conmovedora la ausencia del hombre doméstico y la pu-

francesa referido en 1830 por el historiador Friedrich Von Raumer: "Desde la torre de Notre-Dame abarcaba ayer la inmensa ciudad; ¿quién ha edificado la primera casa?; ¿cuándo se derrumbará la última y aparecerá el suelo de París como el de Tebas y Babilonia?"

SEGUNDA: Ambos sólidos se financian institucionalmente con asignaciones hondamente discretas en una época de bonanza económica y paradójica lentitud administrativa que prolonga su tramitación, resolución y ejecución hasta alcanzar otra época de recesión en la que una compañía aérea decide felicitar la Navidad deseando un "próspero año en tiempos en los que incluso las estrellas parecen apagarse".

dición de su imprecisa industria.

QUINTA: Ambos sólidos logran parecerse al material sensible que los concibió lo cual indica complicidad, entendimiento y condescendencia entre sus creadores y sus emprendedores. No obstante permanecen disimuladamente inconclusos: La "1ª Fase" del Taller ocupacional acaso anhele su "2ª Fase" y el Nuevo Parque de Bombers acaso anhele la demolición del edificio primigenio. Que se conviertan en arquitectura no es probable si atendemos a la siguiente descripción atribuida a un pensador tan serio como Ludwig Wittgenstein: "La arquitectura existe para inmortalizar o glorificar alguna cosa. Así que mal puede haber arquitectura cuando no queda nada por glorificar".